

REGERINGSKANSLIET

Remiss

2008-03-04

U2007/7680/S

Utbildningsdepartementet

Skolenheten
Kent Eriksson
Telefon 08 - 405 55 36

STOCKHOLMS STAD Kommunstyrelsen KF/KS Kansli	
Ink.	2008 -03- 07
Dnr:	3022-704/2008
Till:	R. E.

Remiss – Ökad likvärdighet för elever med funktionshinder (SOU 2007:87)

Härmed remitteras Utredningen om statliga specialskolors (U 2006:11) slutbetänkande *Ökad likvärdighet för elever med funktionshinder* (SOU 2007:87)

Remissinstanser:

1. Riksdagens ombudsmän (JO)
2. Socialstyrelsen
3. Barnombudsmannen
4. Myndigheten för handikappolitisk samordning
5. Statens skolverk
6. Myndigheten för skolutveckling
7. Specialpedagogiska institutet
8. Skolväsendets överklagandenämnd
9. Specialskolemyndigheten
10. Nämnden för Rh-anpassad utbildning
11. Handikappombudsmannen
12. Bengtsfors kommun
13. Bollebygds kommun
14. Falkenbergs kommun
15. Göteborgs kommun
16. Hässleholms kommun
17. Jokkmokks kommun
18. Karlskrona kommun
19. Kristianstads kommun
20. Laholms kommun
21. Lidköpings kommun
22. Lilla Edets kommun
23. Mora kommun
24. Mörbylånga kommun
25. Nordmalings kommun
26. Ovanåkers kommun

27. Piteå kommun
28. Stockholms kommun
29. Storfors kommun
30. Täby kommun
31. Umeå kommun
32. Uppsala kommun
33. Älmhults kommun
34. Örebro kommun
35. Örnköldsviks kommun
36. Region Skåne
37. Stockholms läns landsting
38. Västerbottens läns landsting
39. Alviksskolan i Stockholm
40. Angeredsgymnasiet i Göteborg
41. De Handikappades Riksförbund
42. Dragonskolan i Umeå
43. DövBlind Ungdom
44. Föreningen Sveriges Dövblinda (FSDB)
45. Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO)
46. Hörselskadades Riksförbund (HRF)
47. Kannebäcksskolan i Göteborg
48. Läraförbundet
49. Lärarnas Riksförbund
50. Parkskolan i Uppsala
51. Riksförbundet Ekeskolans vänkrets
52. Riksförbundet för barn med Cochleaimplantat (Barnplantorna)
53. Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn (DHB)
54. Riksförbundet för Rörelsehindrade barn och ungdomar
55. Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna (FUB)
56. Riksgymnasiet för Döva och Hörselskadade (RGD/RGH)
57. Riksorganisationen Unga Reumatiker
58. Silviaskolan i Hässleholm
59. Solanderskolan i Piteå
60. Stockholms RH-gymnasium
61. Stiftelsen Bräcke Diakonigård
62. Sveriges dövas riksförbund (SDR)
63. Sveriges dövas ungdomsförbund (SDU)
64. Sveriges Elevråd – SVEA
65. Sveriges Elevråds Centralorganisation – SECO
66. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)
67. Sveriges Skolledarförbund
68. Synskadades Riksförbund (SRF)
69. Söderportskolan i Kristianstad
70. Söderskolan i Falkenberg
71. Unga hörselskadade (UH)
72. Unga rörelsehindrade

73. Unga synskadade (US)

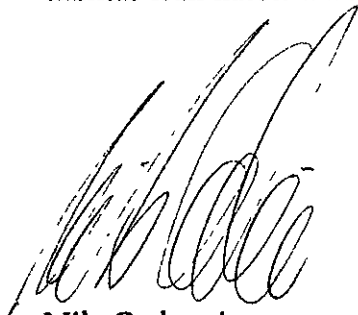
Remissvaren i 3 exemplar skall vara inkomna till
Utbildningsdepartementet senast den 6 juni 2008. Vi ser gärna att ni
skickar in svaret digitalt till (kent.eriksson@education.ministry.se)

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller
materialet i betänkandet.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En
myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att
redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker
det att svaret ger besked om detta.

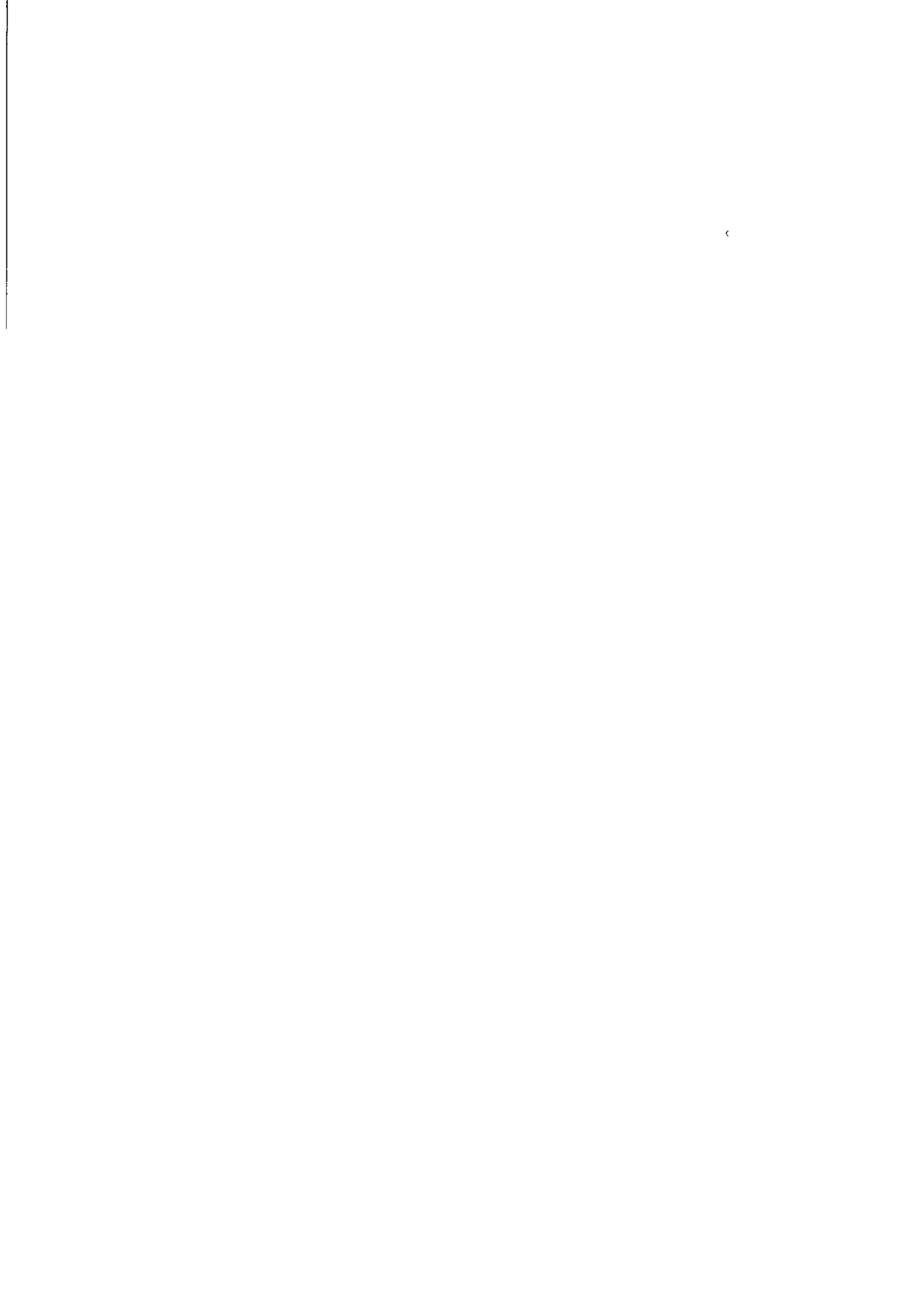
För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna
synpunkter.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens
publikation om att svara på remisser. Publikationen kan beställas från
Regeringskansliet, Information Rosenbad, 103 33 Stockholm eller
hämtas från nätet: www.regeringen.se

Nils Cederstierna
Expeditions- och rättschef

Kopia till
Fritzes kundservice, 106 47 Stockholm
Riksdagens utredningstjänst

Ökad likvärdighet för elever med funktionshinder

*Slutbetänkande
av Utredningen om statliga specialskolor*

Stockholm 2007

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2007:87

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen, 2003.
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice

Tryckt av Edita Sverige AB
Stockholm 2007

ISBN 978-91-38-22841-8
ISSN 0375-250X

Till statsrådet Jan Björklund

Regeringen beslutade den 7 december 2006 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att utreda hur Ekeskolan och Hällsboskolan ska återetableras som statliga specialskolor för elever med synskada och ytterligare funktionshinder respektive grav språkstörning. Utredningen redovisade sina förslag i betänkandet *Två nya statliga specialskolor (SOU 2007:30)* till statsrådet Björklund den 15 maj 2007.

Därutöver ingår i direktiven att kartlägga och analysera hur stort behovet av utbildningsplatser kan förväntas bli vid inrättande av en statlig specialskola för elever i gymnasieåldern med synskada och ytterligare funktionshinder. I uppdraget ingår bl.a. att analysera och lämna förslag till en lämplig organisationsform för en sådan specialskola samt vid behov lämna förslag till författningsändringar om möjligheten till förlängd skolgång i specialskolan. I direktiven ingår även att kartlägga och analysera hur utbildningen för döva, hörselskadade eller dövblinda elever utifrån behov och efterfrågan bäst kan organiseras så att eleverna ges möjlighet att få en ändamålsenlig utbildning av hög kvalitet. Därvid ska utredaren särskilt analysera skillnaderna mellan statliga specialskolor för döva eller hörselskadade elever samt regionala hörselklasskolor med kommunen som huvudman. Uppdraget omfattar även utbildning vid riksgymnasieskolor för döva eller hörselskadade elever samt elever med svåra rörelsehinder. Utredaren ska överväga om det krävs förändringar i styrning, organisation eller ansvarsfördelning för utbildningen. Uppdragen ska redovisas senast den 3 december 2007.

Sofia Larsen, ordförande i riksdagens utbildningsutskott, förordnades från och med den 7 december 2006 till särskild utredare.

Som sekreterare i utredningen förordnades från och med den 1 januari 2007 Merja Strömberg, kansliråd vid Utbildningsdepartementet.

Som sekreterare i utredningen förordnades vidare från och med den 19 februari 2007 Roger Karlsson, hovrättsassessor i Hovrätten över Skåne och Blekinge.

Som experter i utredningen förordnades från och med den 1 februari 2007 Kent Eriksson och Cecilia Danielsson, departementssekreterare vid Utbildningsdepartementet, Kristina Lindström, departementssekreterare vid Finansdepartementet, Mari Svensson, kansliråd vid Finansdepartementet, Jan Mellgren, tidigare skolchef i Göteborg och Ulf Gustin, stf. grundskolechef i Uppsala.

Utredningen, som antagit namnet Utredningen om statliga specialskolor (U 2006:11), överlämnar härmed sitt andra betänkande *Ökad likvärdighet för elever med funktionshinder (SOU 2007:87)*.

Stockholm den 3 december 2007.

Sofia Larsen

/Merja Strömberg
Roger Karlsson

Förord

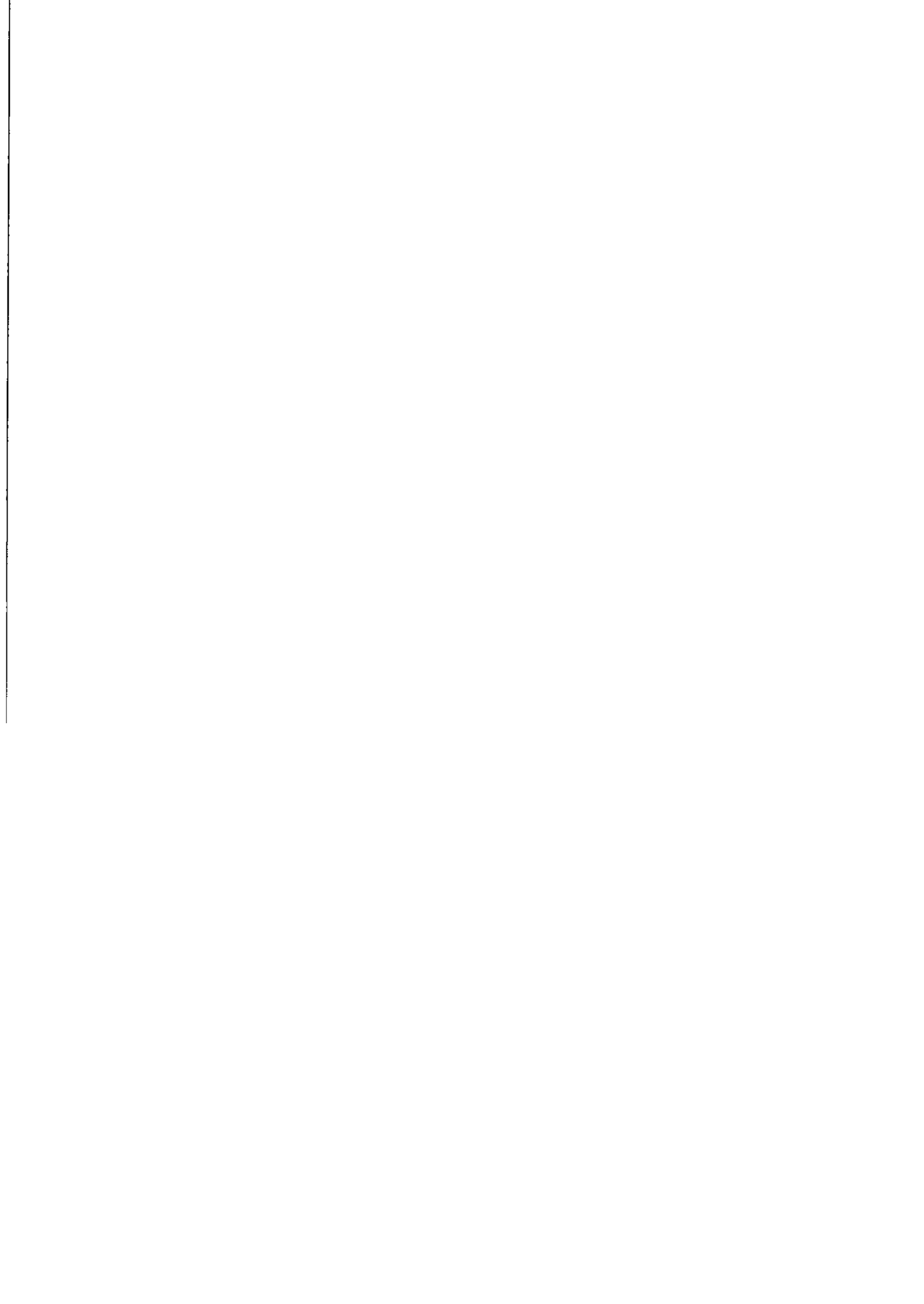
Att sträva efter ett likvärdigt skolsystem där alla får en ärlig chans att lyckas är en självklarhet. Vägen till att lyckas kan dock se olika ut för olika elever. För min del utgår en likvärdig skola ifrån varje enskild elevs behov och möjligheter. Detta innebär inte att alla skolor ska arbeta likadant eller bedrivas på samma sätt utan i en likvärdig skola är det elevens behov och förutsättningar som styr.

Det är också en självklarhet att alla ska vara inkluderade i vårt samhälle. Det är ett mycket viktigt mål om vi kommer ihåg att vägen dit kan se olika ut. Varje människa och varje elev är unik och det som passar den ene passar inte alltid för den andre. Därför behöver vi ett skolsystem som utgår ifrån den enskilda elevens möjligheter, behov och val.

I mitt första betänkande – *Two nya statliga specialskolor (SOU 2007:30)* – föreslog jag en ny flexibel specialskola. Nyckelorden i den nya specialskolan är valfrihet, flexibilitet och information. I detta andra betänkande har jag bl.a. i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur utbildningen för döva, hörselskadade eller dövblinda elever bäst kan organiseras. Även i detta betänkande går nyckelorden tydligt igen. För att öka likvärdigheten och möjligheten för dessa elever att få den bästa utbildningen krävs ett flexibelt system som utgår från den enskilda eleven. Det är ett system där elevgruppens behov på bästa sätt kan tillgodoses om möjlighet till individuella och flexibla utbildningslösningar finns. Det är dock viktigt att staten tar ett tydligt ansvar för elever med funktionshinder så att kravet på valfrihet, flexibilitet och information om olika utbildningsmöjligheter kan tillgodoses.

I detta betänkande föreslår jag ett flexibelt system som ger förutsättningar för olika regionala lösningar. Just nu pågår en mycket positiv utveckling i många kommuner där samverkan och samarbete mellan olika huvudmän och kommuner kommer till stånd. Denna positiva utveckling vill jag stimulera.

Sofia Larsen

Innehåll

Sammanfattning	9
Författningsförslag	27
1 Utredningens uppdrag och arbete	29
1.1 Uppdraget.....	29
1.2 Utredningsarbetet.....	30
2 Bakgrund	33
2.1 Statliga specialskolor i förhållande till kommunernas ansvar och möjlighet att anordna utbildning för elever med vissa funktionshinder.....	33
2.1.1 Den statliga specialskolan	33
2.1.2 Den kommunala grundskolan.....	36
2.1.3 Malvaskolan.....	42
2.2 Riksgymnasierna för döva och hörselskadade elever (RGD/RGH) och för svårt rörelsehindrade elever (RgRh).....	44
2.2.1 RGD/RGH.....	44
2.2.2 RgRh.....	45
2.2.3 Tilläggsbidrag till riksgymnasieelever.....	47
2.3 En specialskola för elever i gymnasieåldern med synskada och ytterligare funktionshinder	48
2.3.1 Gällande reglering.....	48
3 Statliga specialskolor i förhållande till kommunernas ansvar och möjlighet att anordna utbildning för elever med vissa funktionshinder – förslag	51

3.1	Myndigheten för specialpedagogik	51
3.2	Den framtida utvecklingen för döva eller hörselskadade elever	51
3.3	Skillnader mellan statliga specialskolor och kommunal verksamhet på grundskolenivå	56
3.3.1	Ekonomiska förutsättningar	57
3.3.2	Statsbidrag till kostnader för insatser av regional art höjs	59
3.3.3	Motprestationer till statligt bidrag.....	61
3.3.4	Uppföljning	62
3.3.5	Malvaprojektet	63
3.3.6	Nationell samordning	64
3.4	Riksgymnasier för döva och hörselskadade (RGD/RGH) och för svårt rörelsehindrade elever (RgRh)	65
3.4.1	Riksgymnasier för döva eller hörselskadade elever.....	66
3.4.2	Riksgymnasier för svårt rörelsehindrade ungdomar.....	71
3.5	Andra utbildningsinsatser av regional art	77
4	En statlig specialskola för elever i gymnasieåldern med synskada och ytterligare funktionshinder (Ekeskolan) – förslag.....	81
4.1	Myndigheten för specialpedagogik	81
4.2	Elever i gymnasieåldern.....	81
4.3	Ikraftträdande	87
5	Ekonomiska konsekvenser	89
6	Författningskommentar	93
	Bilaga	95
	Kommittédirektiv 2006:127	

Sammanfattning

Myndigheten för specialpedagogik

Skolmyndighetsutredningen (U 2007:03) har haft i uppdrag att föreslå en ny statlig myndighetsstruktur för skolväsendet m.m. Utredningen ska enligt sina direktiv (dir. 2007:28) lämna förslag på vilka uppgifter olika myndigheter ska ansvara för samt hur de ska vara organiserade, dimensionerade och lokaliserade. De myndigheter som berörs av översynen är bl.a. Specialpedagogiska institutet (SIT), Specialskolemyndigheten (SPM) och Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (SiSUS).

Utredningen har den 1 november 2007 redovisat sina förslag för regeringen.

Utredningen har föreslagit bl.a. att en ny myndighet, *Myndigheten för specialpedagogik*, bildas av SIT, SPM och SiSUS.

I våra förslag utgår vi ifrån att en ny myndighet ska bildas och att namnet tills vidare är Myndigheten för specialpedagogik.

Statliga specialskolor i förhållande till kommunernas ansvar och möjlighet att anordna utbildning för elever med vissa funktionshinder

Skillnader mellan statliga specialskolor och kommunal verksamhet på grundskolenivå

Antalet barn i Sverige med cochleaimplantat (CI) ökar. Denna utveckling och framväxten av kommunala hörselklasskolor, som är anpassade för elever med hörselskada, har medfört att gränsdragningen mellan specialskolans och grundskolans målgrupper har blivit otydligare. Detta har medfört att andelen elever som byter skolför under sin skoltid har ökat.

Mot denna bakgrund har jag övervägt olika former för en ändrad ansvarsfördelning mellan staten och kommunerna för att skapa förutsättningar för en ökad likvärdighet för döva eller hörselskadade elever. Jag har kommit fram till en lösning som innebär att kommunerna förblir huvudmän för de kommunala hörselklassskolorna och staten stimulerar samverkan med t.ex. specialskolan genom höjda bidrag. Staten kan med denna lösning öka sitt ansvar för hela elevgruppen genom att verka för samverkan mellan landsting, kommuner och staten. Detta ska ske genom en nationell samordning och regionala resurscenter.

Min ambition är att med denna lösning skapa ett flexibelt system som ger förutsättningar för olika regionala lösningar.

Förslag

1. Statsbidrag till kostnader för insatser av regional art för döva eller hörselskadade elever i grundskolan eller i motsvarande utbildning vid fristående skola höjs

Bidrag enligt förordning (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet höjs med ca 309 procent, vilket för budgetår 2007 motsvarar ett belopp om 28,1 mnkr.

2. Myndigheten för specialpedagogik ges i uppdrag att vid ansökan om bidrag ange vilket eller vilka krav som ställs på insatserna av regional art för att bidrag ska beviljas

I samband med att myndigheten behandlar en ansökan om bidrag enligt förordning (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet ska myndigheten ange vilket eller vilka krav som ställs på den regionala insatsen för att bidraget ska beviljas. Syftet med kraven ska vara att säkerställa att utbildningsinsatsen håller hög kvalitet.

3. Myndigheten för specialpedagogik ges i uppdrag att följa upp att de krav som myndigheten ställt på regionala insatser följs

Myndigheten ges i uppdrag att följa upp att de krav som myndigheten i samband med ansökan om bidrag enligt förordning (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet ställt på den regionala insatsen följs.

4. Myndigheten för specialpedagogik ges i uppdrag att i samverkan med de berörda skolorna utreda Malvaprojektets fortsatta inriktning och behovet av ett ekonomiskt stimulansbidrag

Malvaprojektet i Stockholm bedrivs av kommunala Alviksskolan och statliga Manillaskolan tillsammans. Malvaprojektet är ett utmärkt exempel på hur olika skolformer kan samarbeta på ett flexibelt sätt och där elevernas olika behov av både teckenspråkig och talande miljö kan kombineras. Jag anser att projektet bör ges förutsättningar att utvecklas.

5. Myndigheten för specialpedagogik ges i uppdrag att inom sin verksamhet skapa en organisation som innebär en nationell samordning och regionala resursercenter när det gäller döva eller hörselskadade elevers utbildning i sin helhet

Döva eller hörselskadade elever finns i dag i specialskolan, kommunala hörselklasskolor och olika former av integrerade lösningar. Målgruppen har med CI blivit otydlig. Jag anser att elevgruppens behov bäst kan tillgodoses om möjlighet till flexibla utbildningslösningar finns. Det är dock viktigt att staten tar ett tydligt ansvar för hela målgruppen.

Bakgrund

Direktiv

Enligt mina direktiv ska jag i denna del kartlägga och analysera hur utbildningen för döva, hörselskadade eller dövblinda elever utifrån behov och efterfrågan bäst kan organiseras så att eleverna ges möjlighet att få en ändamålsenlig utbildning av hög kvalitet. Jag ska särskilt analysera skillnaderna mellan statliga specialskolor för döva eller hörselskadade elever samt regionala hörselklasskolor med kommunen som huvudman. Utifrån detta underlag ska jag överväga om det krävs förändringar i styrning, organisation eller ansvarsfördelning för utbildningen.

Den statliga specialskolan

För barn som på grund av dövhet eller hörselskada inte kan gå i grundskolan eller motsvarande del av särskolan finns specialskolan. Utbildningen i specialskolan präglas av att de båda språken tecken-

språk och svenska används parallellt i olika funktioner och förstärker varandra ömsesidigt som verktyg för kommunikation och lärande. Undervisningen är således tvåspråkig och sker i teckenspråkig miljö. Det är staten som är huvudman för specialskolan.

Utbildningen i specialskolan ska vara avgiftsfri för eleverna. I verksamheten får det dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleven. Staten svarar för att eleverna kostnadsfritt erhåller för utbildningen nödvändiga resor. För elever som till följd av skolgången måste bo utanför det egna hemmet svarar staten för att eleverna utan extra kostnader får tillfredsställande förhållanden. Elevens hemkommun ska betala ersättning till staten för vissa kostnader.

Den kommunala grundskolan

För var och en som har rätt att gå i grundskolan ska hemkommunen sörja för att sådan utbildning kommer till stånd. Elever som har svårigheter i skolarbetet ska ges särskilt stöd. Sådant stöd till elever med behov av specialpedagogiska insatser ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Om det finns särskilda skäl får stödet i stället ges i en särskild undervisningsgrupp.

Undervisning för hörselskadade elever anordnas på olika sätt. Vissa elever undervisas i vanliga klasser och andra i särskilda hörselklasser. På en del skolor finns hörselklasser vars verksamhet har regional karaktär, s.k. hörselklassskolor.

Utbildningen ska vara avgiftsfri för eleverna. I verksamheten får det dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Hemkommunen är skyldig att sörja för att det för eleverna anordnas kostnadsfri skolskjuts, om sådan behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållandena, funktionshinder hos en elev eller någon annan särskild omständighet. Om en elev till följd av skolgången måste bo utanför det egna hemmet ska hemkommunen även svara för att eleven utan extra kostnad får tillfredsställande förhållanden. Hemkommunens skyldighet omfattar emellertid inte bl.a. elever som enligt 4 kap. 8 a § skollagen (1985:1100) har tagits emot i en annan kommuns grundskola.

Statsbidrag till kostnader för insatser av regional art höjs

I en del kommuner anordnas det hörselklasser vars verksamhet är av regional art. En kommun som vidtar insatser av regional art för elever med funktionshinder eller med andra särskilda behov i grundskolan och gymnasieskolan kan få statsbidrag till kostnader för detta. Med insatser av regional art avses samordnade utbildningsinsatser som i stor utsträckning kommer även elever från en annan kommun än den där skolan är belägen till del.

Kommunernas genomsnittliga kostnad för en elev i kommunal grundskola med regional verksamhet är betydligt högre än kommunernas genomsnittliga kostnad för en elev i specialskolan. De ekonomiska skillnaderna kan utgöra incitament som avgör om en elev får sin undervisning i den kommunala grundskolan eller i specialskolan. Detta är olyckligt. I stället bör elever och vårdnadshavare ha möjlighet att välja en skolform där eleven ges förutsättningar att nå målen för utbildningen utifrån sina behov och få möjlighet att gå i en skola där han eller hon får de bästa förutsättningarna att utvecklas. Jag föreslår därför att det statliga bidraget till kostnader för insatser av regional art som kommuner vidtar för döva och hörselskadade elever i grundskolan ska höjas med ca 309 procent. Detta motsvarar ca 28,1 mnkr för budgetåret 2007.

Motprestationer till statliga bidrag

Jag har ovan föreslagit att staten ska ta större finansiellt ansvar för de regionala insatser som vidtas för döva eller hörselskadade barn. Staten bör även ta större ansvar för att de regionala insatser som får statligt bidrag erbjuder eleverna utbildning av hög kvalitet. Jag föreslår därför att det ska ställas krav på insatserna för att bidrag ska beviljas. Det skulle t.ex. kunna avse krav på elevgruppens storlek och sammansättning, akustisk och hörselteknisk utrustning, lärare med specialpedagog- eller speciallärarexamen, möjlighet till tvåspråkig undervisning och teckenspråkig miljö, ingående i specialskolornas olika nätverk eller samverkan med någon av de statliga specialskolorna. Vilket eller vilka krav som ställs måste anpassas efter de regionala förutsättningarna i varje enskilt fall. Syftet med kraven ska vara att säkerställa att utbildningsinsatsen håller hög kvalitet.

Uppföljning

För att staten ska kunna ta större ansvar för att de regionala insatserna erbjuder utbildning av hög kvalitet är det inte tillräckligt med att staten ställer krav för att bidrag ska beviljas. Staten bör även följa upp att bidraget sedan används för de ändamål som Myndigheten för specialpedagogik har angett. Jag föreslår därför att Myndigheten för specialpedagogik ges i uppdrag att följa upp att de krav som ställts på insatserna följs.

Malvaprojektet

Behovet av en flexibel skollösning för döva eller hörselskadade elever har lyfts fram av så gott som alla parter som utredningen har varit i kontakt med. Såväl de olika organisationerna som myndigheterna betonar att gränsdragningen mellan olika målgrupper har med CI blivit otydlig. Det viktiga enligt dessa är att elevernas behov av tvåspråkighet och möjligheten att vistas i en hörande miljö tillgodoses. Malvaprojektet är ett utmärkt exempel på ett flexibelt utbildningsalternativ där elevernas olika behov av kommunikation kan tillgodoses.

Nationell samordning och regionala resurscenter

Staten bör i sin styrande verksamhet vara lyhörd inför framtida utveckling när det gäller döva eller hörselskadade barns och ungdomars utbildningsbehov. Behoven är olika och därmed även behoven av olika utbildningsalternativ. Genom en nationell samordning kan staten ta ett övergripande ansvar för hela elevgruppen oavsett skolform. Därför föreslår jag att Myndigheten för specialpedagogik får i uppdrag att inom sin verksamhet skapa en organisation som innebär nationell samordning och regionala resurscenter.

Riksgymnasierna i Örebro för döva och hörselskadade (RGD/RGH) och riksgymnasier för svårt rörelsehindrade elever (RgRh)

Staten har avtal med Örebro kommun när det gäller utbildning i riksgymnasierna för döva och hörselskadade samt dövblinda ungdomar (RGD/RGH). Staten har även avtal med berörda parter när det gäller

verksamheterna med särskilda omvårdnadsinsatser för elever i riksgymnasierna för svårt rörelsehindrade (RgRh). Det finns dock inga avtal avseende utbildningen vid RgRh.

Ansvar för handläggningen av avtalen ligger i dag dels på Utbildningsdepartementet, dels på Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (SiSUS). Detta motverkar en enhetlig hantering. Jag anser därför att alla avtal ska samlas hos en representant för staten.

Förslag

6. Uppdrag till Myndigheten för specialpedagogik att ansvara för avtalet mellan staten och Örebro kommun om utbildning vid RGD/RGH

Myndigheten ges i uppdrag att ansvara för avtalet mellan staten och Örebro kommun om gymnasial utbildning i Örebro för döva och hörselskadade samt dövblinda ungdomar från hela landet.

7. Uppdrag till Myndigheten för specialpedagogik att se över hela avtalet mellan staten och Örebro kommun om utbildning vid RGD/RGH

Myndigheten ges också i uppdrag att se över hela avtalet mellan staten och Örebro kommun om gymnasial utbildning i Örebro för döva och hörselskadade samt dövblinda ungdomar från hela landet. Myndigheten ska vid översynen bl.a. precisera och förtydliga kommunens uppdrag avseende riksgymnasierna.

8. Uppdrag till Myndigheten för specialpedagogik att upprätta och ansvara för avtal om utbildningen vid RgRh

Myndigheten ges i uppdrag att upprätta och ansvara för avtal om utbildningen vid riksgymnasierna för svårt rörelsehindrade elever.

9. Uppdrag till Myndigheten för specialpedagogik att ansvara för avtalen om särskilda omvårdnadsinsatser för elever i RgRh

Myndigheten ges i uppdrag att även ansvara för avtalen om verksamheten med särskilda omvårdnadsinsatser för ungdomar som antagits till RgRh.

10. Uppdrag till Myndigheten för specialpedagogik att se över avtalen om särskilda omvårdnadsinsatser för elever i RgRh

Myndigheten ges i uppdrag att se över avtalen om verksamheten med särskilda omvårdnadsinsatser för ungdomar som antagits till RgRh.

Bakgrund

Direktiv

Jag ska enligt mina direktiv kartlägga och analysera hur utbildningen vid riksgymnasieskolorna för döva eller hörselskadade elever samt elever med svåra rörelsehinder utifrån behov och efterfrågan bäst kan organiseras så att eleverna ges möjlighet att få en ändamålsenlig utbildning av hög kvalitet. Utifrån detta underlag ska jag överväga om det krävs förändringar i styrning, organisation eller ansvarsfördelning för utbildningen.

RGD/RGH

Örebro kommun får enligt 9 kap. 1 § gymnasieförordningen (1992:394) anordna utbildning för döva eller hörselskadade elever från hela landet. Bestämmelsen omfattar även elever som har en språkstörning och behöver insatser av samma slag som döva eller är dövblinda. För utbildningen finns ett avtal mellan staten och Örebro kommun som reglerar parternas åtagande. Av avtalet framgår att verksamheten finansieras av förhöjd interkommunal ersättning och statligt verksamhetsstöd.

Ansvar för avtalet mellan staten och Örebro kommun

Det har under min utredning framkommit att det inte har fungerat tillfredsställande med att Utbildningsdepartementet ansvarar för avtalet mellan staten och Örebro kommun om gymnasial utbildning i Örebro för döva och hörselskadade samt dövblinda ungdomar från hela landet. Det har anförts att en myndighet i stället bör ha ansvar för avtalet. En sådan lösning framstår för mig som mest naturlig. Jag föreslår därför att Myndigheten för specialpedagogik ges i uppdrag att ansvara för avtalet.

Översyn av avtalet mellan staten och Örebro kommun

Gymnasieförordningens (1992:394) och avtalets beskrivningar av riksgymnasiernas målgrupp stämmer inte överens. Vidare anges det i avtalet att utbildningen är avsedd för bl.a. ungdomar med språkstörning som genomgått specialskolan. Samtliga dessa elever vid riksgymnasierna har dock inte gått i specialskolan. De har däremot genomgått utredning vid Specialpedagogiska institutet. Avtalet måste således förtydligas i dessa delar.

Jag har ovan föreslagit att Myndigheten för specialpedagogik ska ges i uppdrag att ansvara för avtalet. Att denna myndighet övertar ansvaret för avtalet kan föranleda ändringar i detta.

Mot bakgrund av det anförda föreslår jag att myndigheten även ges i uppdrag att se över hela avtalet.

RgRb

Riksrekryterande gymnasieutbildning för svårt rörelsehindrade ungdomar finns i dag i fyra kommuner, Göteborg, Kristianstad, Umeå och Stockholm. Verksamheten bedrivs med stöd av 5 kap. 7 § skollagen (1985:1100) enligt vilken de kommuner som regeringen bestämmer får anordna speciellt anpassad utbildning för svårt rörelsehindrade ungdomar, s.k. Rh-anpassad utbildning. Mellan staten och kommunerna finns det dock inga upprättade avtal om utbildningen.

Dessa fyra kommuner får ett elevbaserat statligt tilläggsbidrag för utbildningen. Vidare har kommunerna rätt till förhöjd interkommunal ersättning.

Ansvar för verksamheten med särskilda omvårdnadsinsatser, dvs. habilitering, boende i elevhem och omvårdnad i boendet, regleras genom avtal mellan staten och respektive huvudman. Det är SiSUS som på regeringens uppdrag förhandlar om och träffar dessa avtal.

För verksamhetens kostnader för omvårdnadsinsatserna administrerar SiSUS ett statsbidrag. Vidare ska elevernas hemkommuner eller hemlandsting betala ersättning för kostnader för boende och omvårdnad i boendet samt för habilitering till huvudmannen för verksamheten. Dessutom ska elever som under läsåret bor i elevhem betala avgift för kost och logi till huvudmannen. Den del av kostnaden som inte täcks av sjukersättning eller aktivitetsersättning får eleven i form av riksgymnasiebidrag (Rg-bidrag).

Ansvar för RgRh

När det gäller utbildning vid RGD/RGH och Rgysär D/H¹ finns det upprättade avtal mellan staten och Örebro kommun. Att det inte finns avtal som tydligt reglerar förutsättningarna för utbildningen vid RgRh måste anses vara en brist som försvårar kommunernas planering av verksamheten. Jag föreslår därför att Myndigheten för specialpedagogik ges i uppdrag att upprätta och ansvara för avtal om den Rh-anpassade utbildningen.

Förutsättningarna i de olika kommunerna kan se olika ut. De avtal som myndigheten upprättar behöver därför inte vara helt lika. Däremot måste avtalen säkerställa att eleverna i de olika riksgymnasierna får likvärdiga förutsättningar.

Jag har föreslagit att Myndigheten för specialpedagogik ska ges i uppdrag att dels ansvara för avtalet avseende riksgymnasierna för döva och hörselskadade, dels upprätta och ansvara för avtal om den Rh-anpassade utbildningen. Det framstår för mig som naturligt att denna myndighet även ansvarar för statens avtal med de huvudmän som svarar för verksamheten med särskilda omvårdnadsinsatser för elever i RgRh. Genom att samma myndighet ansvarar för samtliga avtal bör en enhetlig hantering kunna uppnås. Jag föreslår därför att Myndigheten för specialpedagogik ges i uppdrag att ansvara för avtalen om särskilda omvårdnadsinsatser för elever i RgRh.

Översyn av avtalen om särskilda omvårdnadsinsatser

Jag har ovan föreslagit att Myndigheten för specialpedagogik ska ges i uppdrag att ansvara för avtalen om verksamheten med särskilda omvårdnadsinsatser för elever i RgRh. Att denna myndighet övertar ansvaret för avtalen kan föranleda ändringar i dessa. Avtalen måste därför ses över. I samband härmed bör även övriga delar av avtalen ses över för att kontrollera att de är ändamålsenliga och uppfyller krav på att säkerställa kvalitet, likvärdighet och effektivitet. På grund av det anförda föreslår jag att myndigheten ges i uppdrag att se över avtalen.

¹ Örebro gymnasiesärskola för döva/hörselskadade utvecklingsstörda elever från hela landet

Andra utbildningsinsatser av regional art

Jag har ovan föreslagit att statsbidrag till kostnader för insatser av regional art för döva eller hörselskadade elever i grundskolan eller i motsvarande utbildning vid fristående skola ska höjas. Bidrag enligt förordning (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet kan dock beviljas till insatser för fler elevgrupper. Insatserna kan således även avse t.ex. elever med funktionshinder i gymnasieskolan.

En framväxt av regionala gymnasieskolor som erbjuder för funktionshindrade anpassad utbildning skulle innebära ökad likvärdighet och valmöjlighet för eleverna och deras föräldrar. Det har dock under min utredning framkommit uppgifter som tyder på att bidragen avseende elever med hörselskada i gymnasieskolan inte är tillräckliga för att eleverna ska kunna erbjudas en med övriga gymnasieelever likvärdig utbildning av hög kvalitet.

Frågan om bidragsnivåerna är tillräckliga för att de elevgrupper som inte omfattas av mitt förra förslag ska få en med övriga elever likvärdig utbildning av hög kvalitet behöver utredas mer ingående. Detta omfattas inte av mitt uppdrag. Jag föreslår därför nedan att Myndigheten för specialpedagogik ska ges i uppdrag att utreda denna fråga.

Förslag

11. Myndigheten för specialpedagogik ges i uppdrag att utreda om statsbidragen till kostnader för insatser av regional art för andra elever än döva eller hörselskadade i grundskolan eller i motsvarande utbildning vid fristående skola ska höjas

Bidrag enligt förordning (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet ska enligt förslag nr. 1. höjas beträffande kostnader för insatser av regional art för döva eller hörselskadade elever i grundskolan eller i motsvarande utbildning vid fristående skola. Myndigheten ges i uppdrag att utreda om bidrag enligt nämnda förordning behöver höjas även för andra elever för att utbildningsinsatserna ska hålla hög kvalitet.

12. Myndigheten för specialpedagogik ges i uppdrag att vid ansökan om bidrag ange vilket eller vilka krav som ställs på insatserna av regional art för att bidrag ska beviljas

I samband med att myndigheten behandlar en ansökan om bidrag enligt förordning (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet ska myndigheten ange vilket eller vilka krav som ställs på den regionala insatsen för att bidrag ska beviljas. Syftet med kraven ska vara att säkerställa att utbildningsinsatsen håller hög kvalitet.

13. Myndigheten för specialpedagogik ges i uppdrag att följa upp att de krav som myndigheten ställt på regionala insatser följs

Myndigheten ges i uppdrag att följa upp att de krav som myndigheten i samband med ansökan om bidrag enligt förordning (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet ställt på den regionala insatsen följs.

Bakgrund

Statsbidrag till kostnader för insatser av regional art höjs

Bidrag enligt förordning (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet kan beviljas till insatser för fler elevgrupper än döva eller hörselskadade elever i grundskolan eller i motsvarande utbildning vid fristående skola. Insatserna kan således även avse elever med andra funktionshinder än dövhet eller hörselskada, elever med andra särskilda behov i grundskolan, elever med funktionshinder eller andra särskilda behov i gymnasieskolan, elever med flera funktionshinder i särskolan och elever i grundskolan för vilka särskild undervisning anordnas på sjukhus eller motsvarande enligt 10 kap. 3 § skollagen (1985:1100). Med grundskolan, gymnasieskolan och särskolan avses i förordningen även motsvarande utbildning vid fristående skolor.

Det har under min utredning framförts önskemål om en hörsel-anpassad gymnasieutbildning i Stockholm med Stockholms län som upptagningsområde. En framväxt av regionala gymnasieskolor som erbjuder en för funktionshindrade ungdomar anpassad utbildning skulle innebära en ökad likvärdighet och valmöjlighet för ungdomarna och deras föräldrar. Samtidigt är det viktigt att RGD och RGH finns. Genom att ha riksgymnasier som har möjlighet att er-

bjuda ett allsidigt urval av nationella program samt specialutformade och individuella program skapas likvärdiga möjligheter med andra elever.

Mot bakgrund av de uppgifter som utredningen har fått in kan det ifrågasättas om bidragen enligt nämnda förordning är tillräckliga beträffande andra elever med funktionshinder än de som avses i mitt förslag ovan. Detta för att även dessa andra elever ska kunna få en med övriga elever likvärdig utbildning av hög kvalitet. Frågan om bidragen behöver höjas också för andra elever måste dock utredas mer ingående och omfattas inte av mitt uppdrag. Jag föreslår därför att Myndigheten för specialpedagogik ges i uppdrag att utreda om det finns behov av att höja bidragen även för övriga elevgrupper.

Motprestationer till statliga bidrag

Jag har ovan föreslagit att det ska ställas krav på de regionala insatserna för att bidrag ska beviljas. Motsvarande bör gälla för bidrag avseende övriga elevgrupper. Det går inte att ange vilket eller vilka krav som ska ställas i det enskilda fallet. Kraven måste anpassas efter vad insatserna avser och de regionala förutsättningarna i varje enskilt fall. Syftet med kraven ska vara att säkerställa att utbildningsinsatsen håller hög kvalitet.

Uppföljning

För att staten ska kunna ta större ansvar för att de regionala insatserna erbjuder utbildning av hög kvalitet är det inte tillräckligt med att staten ställer krav för att bidrag ska beviljas. Staten bör även följa upp att bidraget används för de ändamål som Myndigheten för specialpedagogik har angett. Jag föreslår därför att Myndigheten för specialpedagogik ges i uppdrag att följa upp att de krav som ställts på insatserna följs.

En statlig specialskola för elever i gymnasieåldern med synskada och ytterligare funktionshinder

Jag anser att alla elever ska erbjudas utbildning utifrån sina behov och förutsättningar. Detta är synnerligen viktigt när det gäller elever med synskada och ytterligare funktionshinder. Det är inte möjligt

att skapa en lösning och tro att den kan tillgodose elevernas behov av individuella utbildningsalternativ.

Det är självklart att elever som bedöms kunna nå utbildningens mål i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan ska erbjudas den möjligheten i hemkommunens skola. Det finns dock elever vars behov inte kan tillgodoses av dessa alternativ. Därför föreslår jag två nya utbildningsalternativ för elever i gymnasieåldern med synskada och ytterligare funktionshinder.

Förslag

14. Uppdrag till Myndigheten för specialpedagogik att omförhandla och ansvara för avtalet mellan staten och Örebro kommun så att avtalet även omfattar elever med synskada och ytterligare funktionshinder

Myndigheten ges i uppdrag att omförhandla och ansvara för avtalet mellan staten och Örebro kommun om utbildning inom Örebro gymnasiesärskola. Avtalet ska omfatta utvecklingsstörda elever med dövhet, hörselskada eller synskada och ytterligare funktionshinder från hela landet som på grund av sitt eller sina funktionshinder inte kan undervisas tillsammans med andra elever i gymnasiesärskolan.

15. Möjligheten till förlängd skolgång återinförs

7 kap. 6 § skollagen (1985:1100) kompletteras med en bestämmelse med innebörden att elever i Ekeskolan som på grund av synskada och ytterligare funktionshinder inte kan gå i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan får efter skolpliktens upphörande i mån av plats genomgå ytterligare utbildning i specialskolan intill utgången av vårterminen det kalenderår då de fyller 21 år. Syftet med utbildningen är bl.a. att ge elever som har kommit till Ekeskolan under senare skolår en möjlighet till optimal utveckling utifrån sina förutsättningar.

Bakgrund

Direktiv

Enligt mina direktiv ska jag i denna del kartlägga och analysera hur stort behovet av utbildningsplatser kan förväntas bli vid inrättande av en statlig specialskola för elever i gymnasieåldern med synskada och ytterligare funktionshinder. Jag ska enligt direktiven beakta huru-

vida eleverna är i behov av utbildning i gymnasieskola, gymnasiesärskola eller om eleverna är i behov av en förlängd skolgång i specialskolan.

Resurscenter syn Örebro – Ekeskolan

Enligt 10 kap. 3 a § skollagen (1985:1100) får barn som bl.a. är synskadade fullgöra sin skolplikt i särskilda resurscenter. Utbildningen ska med nödvändiga avvikelser motsvara utbildningen i grundskolan respektive särskolan.

Verksamheten vid Ekeskolan påverkas i mycket stor utsträckning av att eleverna har omfattande och komplexa funktionshinder. Det gör att behovet av individuella anpassningar är mycket stort samt att kontinuiteten i elevernas kontakt med personalen är viktig.

Elever i Ekeskolan i dag

I dag finns det totalt 21 elever i Ekeskolan. Den äldsta eleven är född 1987 och den yngsta 1998.

Förutom grav synskada, synnedsättning eller Cerebral Visual Impairment (hjärnsynskada) har eleverna ett eller flera ytterligare funktionshinder. Sådana funktionshinder är utvecklingsstörning, olika autistiska diagnoser, andra syndrom, koncentrationssvårigheter, dövhet/hörselskada, språkstörning eller olika grader av rörelsehinder.

De äldre elevernas behov

De flesta eleverna i Ekeskolan är i behov av ADL (aktiviteter för dagligt liv) och mobilityträning.

Därutöver utmärks elevernas behov bl.a. av att

- undervisningen måste vara helt individuell,
- undervisningen är en integrerad del av den totala verksamheten inom Ekeskolan och
- framtida livskvalitet ofta behöver prioriteras före faktiska skolkunskaper.

För att kunna erbjudas möjlighet till optimal utveckling behöver eleverna inte sällan ytterligare några år vid Ekeskolan även efter skolpliktens upphörande.

Antal elever

Resurscenter syn Örebro uppskattar antalet elever med synskada och ytterligare funktionshinder till ca 100 elever per skolår. Det är dock endast en liten del av dessa elever som är aktuella för Ekeskolan. Det finns i många fall goda möjligheter att med stöd från Resurscenter syn ordna bra verksamhet i hemkommunen. Under de senaste åren har antalet elever på Ekeskolan varit ca 30–35 per läsår.

Fortsatta utbildningsalternativ för elever i gymnasieåldern med synskada och ytterligare funktionshinder

Det är för mig en självklarhet att elever som bedöms ha förutsättningar för en fortsatt skolgång i en gymnasieskola eller gymnasiesärskola erbjuds denna möjlighet. Med hjälp av den råd- och stödverksamhet som Resurscenter syn erbjuder kan utbildning av hög kvalitet erbjudas i hemkommunens skola.

Det kan dock finnas elever som bedöms ha förutsättningar för en fortsatt skolgång i en gymnasieskola eller gymnasiesärskola men vars funktionshinder är så komplexa att man inte kan förutsätta att hemkommunens gymnasieskola eller gymnasiesärskola har den kompetens eller de hjälpmedel som krävs för att kunna erbjuda utbildning av hög kvalitet. Staten har avtal med Örebro kommun om utbildning inom Örebro gymnasiesärskola för döva/hörselskadade utvecklingsstörda elever från hela landet som på grund av sitt funktionshinder inte kan undervisas tillsammans med andra elever i gymnasiesärskolan. Jag föreslår att Myndigheten för specialpedagogik ges i uppdrag att omförhandla avtalet så att det även omfattar elever med synskada och ytterligare funktionshinder.

Det finns ytterligare en grupp elever på Ekeskolan vars behov inte tillgodoses av ovannämnda utbildningsalternativ. Det kan t.ex. handla om elever med mycket komplexa funktionshinder som har kommit till Ekeskolan under senare skolår. För att dessa elever ska få möjlighet till en optimal utveckling och för att Ekeskolan ska ha möjlighet att ge råd och stöd till hemkommunen inför mottagandet

av eleven bör det finnas en möjlighet för eleven att få fortsatt utbildning vid Ekeskolan även en tid efter skolpliktens upphörande. Därför föreslår jag att möjligheten till förlängd skolgång vid Ekeskolan återinförs.

Ikraftträdande

De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Med beaktande av den tid som kommer att förflyta innan riksdagen kan fatta beslut i lagstiftningsärendet är en lämplig tidpunkt den 1 juli 2009.

